

VERDISKAPING OG RINGVIRKNINGER I DEN NORSKE HAVBRUKSNÆRINGEN

Ulf Winther, Spesialrådgiver, SINTEF Ocean AS

Havbruk 2018, Oslo 18. april 2018

2004 - 2018

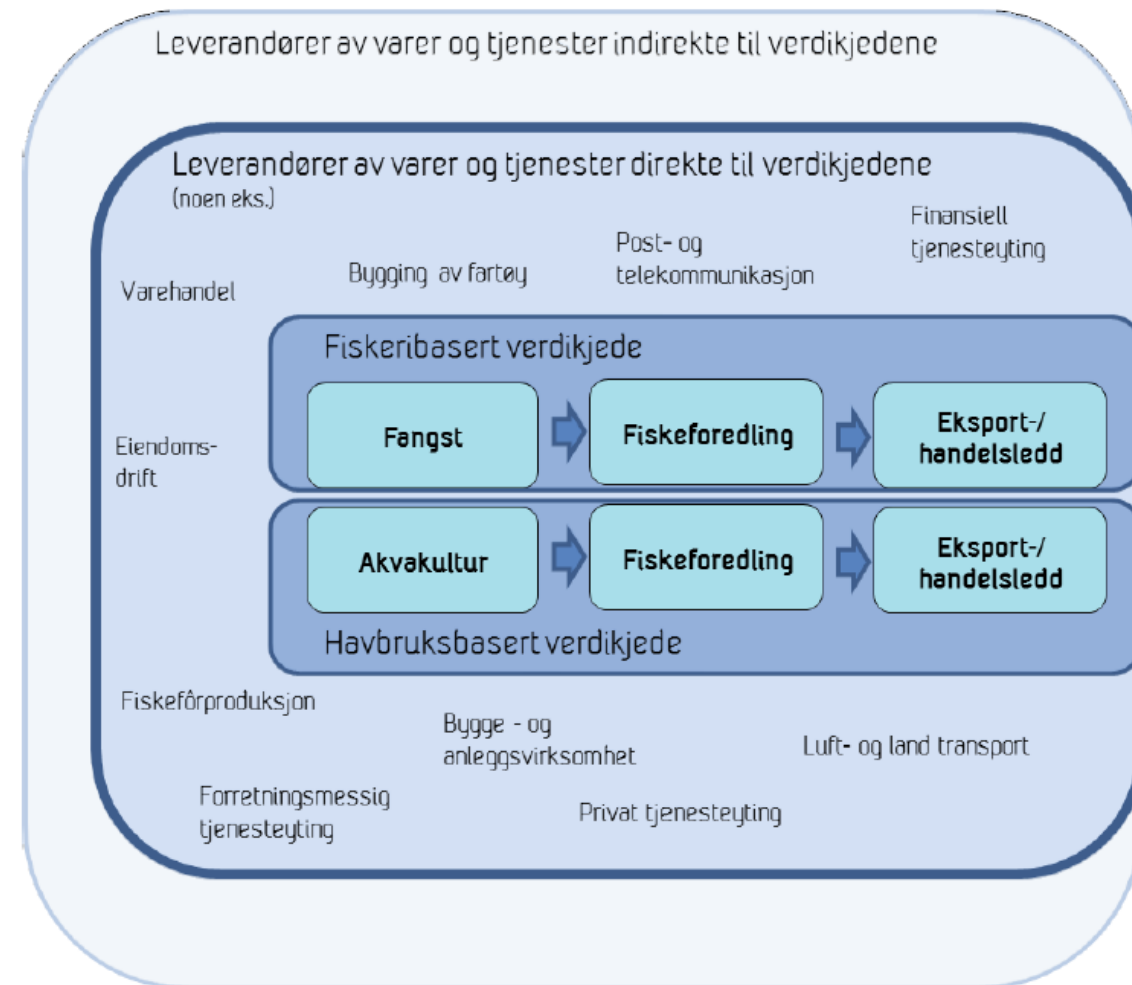
The collage displays several report covers from SINTEF, arranged chronologically from left to right. The covers are primarily dark blue with white text and some light blue accents. The titles and dates are as follows:

- Report 1:** "Betydningen av havbruksnæringen for Norge - en ringvirkingsanalyse" (September 2005)
- Report 2:** "Betydningen av fiskerisjævnæringen for Norge - en ringvirkingsanalyse" (September 2005)
- Report 3:** "Betydningen av fiskerisjævnæringen for Norge - en ringvirkingsanalyse" (September 2005)
- Report 4:** "Betydningen av fiskerisjævnæringen for Norge - en ringvirkingsanalyse" (September 2005)
- Report 5:** "Betydningen av fiskerisjævnæringen for Norge - en ringvirkingsanalyse" (September 2005)
- Report 6:** "Betydningen av fiskerisjævnæringen for Norge - en ringvirkingsanalyse" (September 2005)
- Report 7:** "Betydningen av fiskerisjævnæringen for Norge - en ringvirkingsanalyse" (September 2005)
- Report 8:** "Regional verdiskaping i norsk sjømatnæring 2012" (2014-06-09)
- Report 9:** "Nasjonal betydning av sjømatnæringen" (2015-05-18)
- Report 10:** "Nasjonal betydning av sjømatnæringen" (2015-04-27)
- Report 11:** "Ringvirkingsanalyse for teknologi- og serviceleverandører til sjømatnæringen - leverandører, utviklingstrekk og eksport" (2017-06-30)

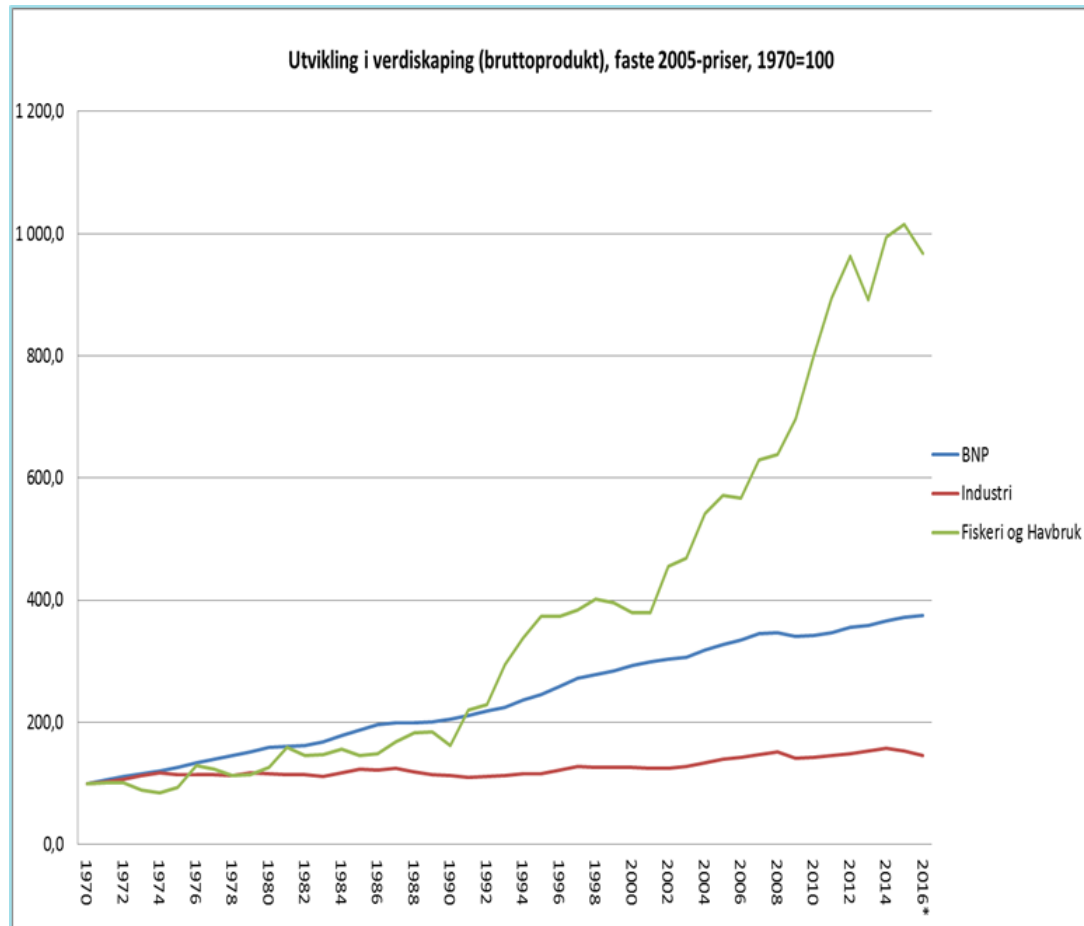
The SINTEF logo is visible at the bottom of the collage.

Metode

- Beregner produksjonsverdi, bidrag til BNP og sysselsetting målt i antall hele årsverk
 - For den havbruksbaserte verdikjeden og den fiskeribaserte verdikjeden
 - For kjernevirksomheten og ringvirkningene
 - Direkte og indirekte ringvirkninger
- Bortfallsanalyse – sammenligner situasjonen slik den er i dag med en situasjon der næringen ikke er til stede

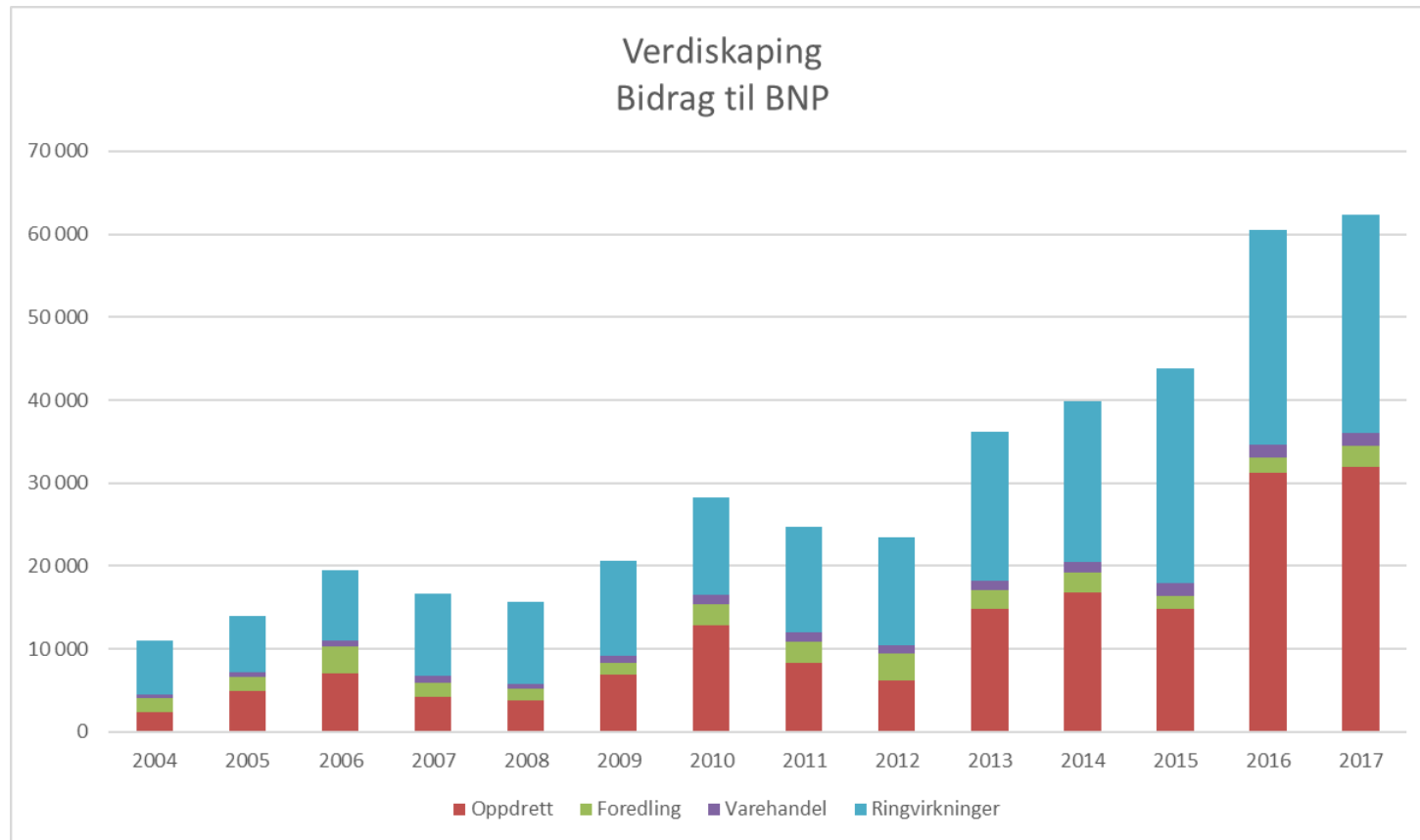

Sterk vekst i bidraget til BNP

- Struktureringen av fiskeflåten begynte for alvor.
Færre enheter, lukking av allmenningen med bedre driftsgrunnlag og resultater per enhet.
- Vesentlig strukturering også på industridelen av den fangstbaserte næringen.
- Ikke minst - havbruksnæringen vokste både i volum og verdi fra starten av 90-tallet.

Verdiskapingsbidraget fra havbruk har økt

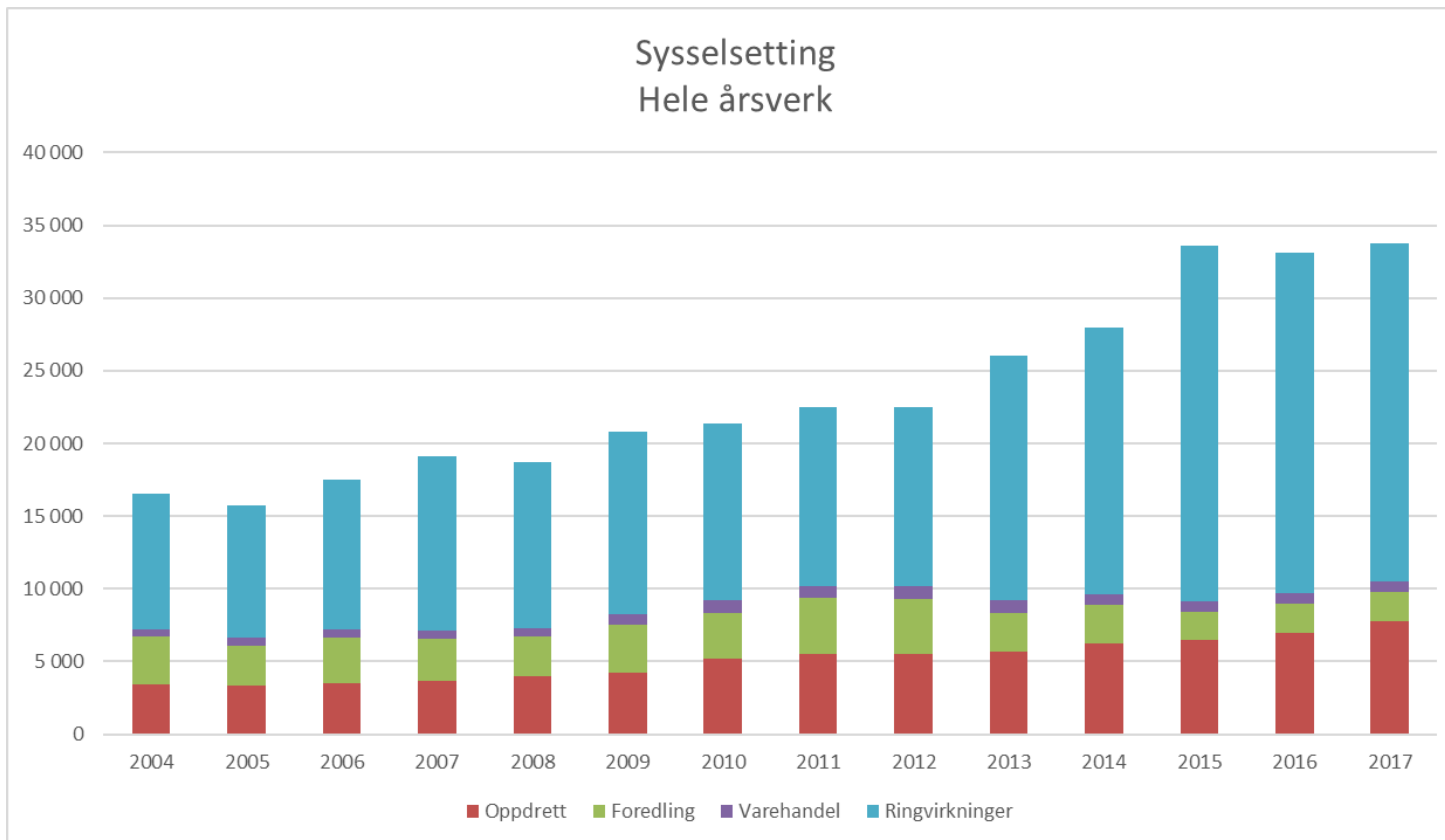

2016 og 2017: Foreløpige tall

- Gode markedspriser og tilsvarende gode marginer for laksefiskprodusentene gir økt verdiskaping i selve havbruksnæringen.
- Ringvirkningseffektene av næringen har økt markant fra 2012 til 2015.
- Totalt var bidraget på noe over 60 mrd kr i 2016 og 2017.
- Veksten i ringvirkninger skyldes bl.a økende kjøp av spesialiserte tjenester til ulike driftsoperasjoner fra leverandørindustrien.
- I 2016 viser ringvirkningene en utflating – der manglende volumvekst i havbruksnæringen kan være en forklaring.

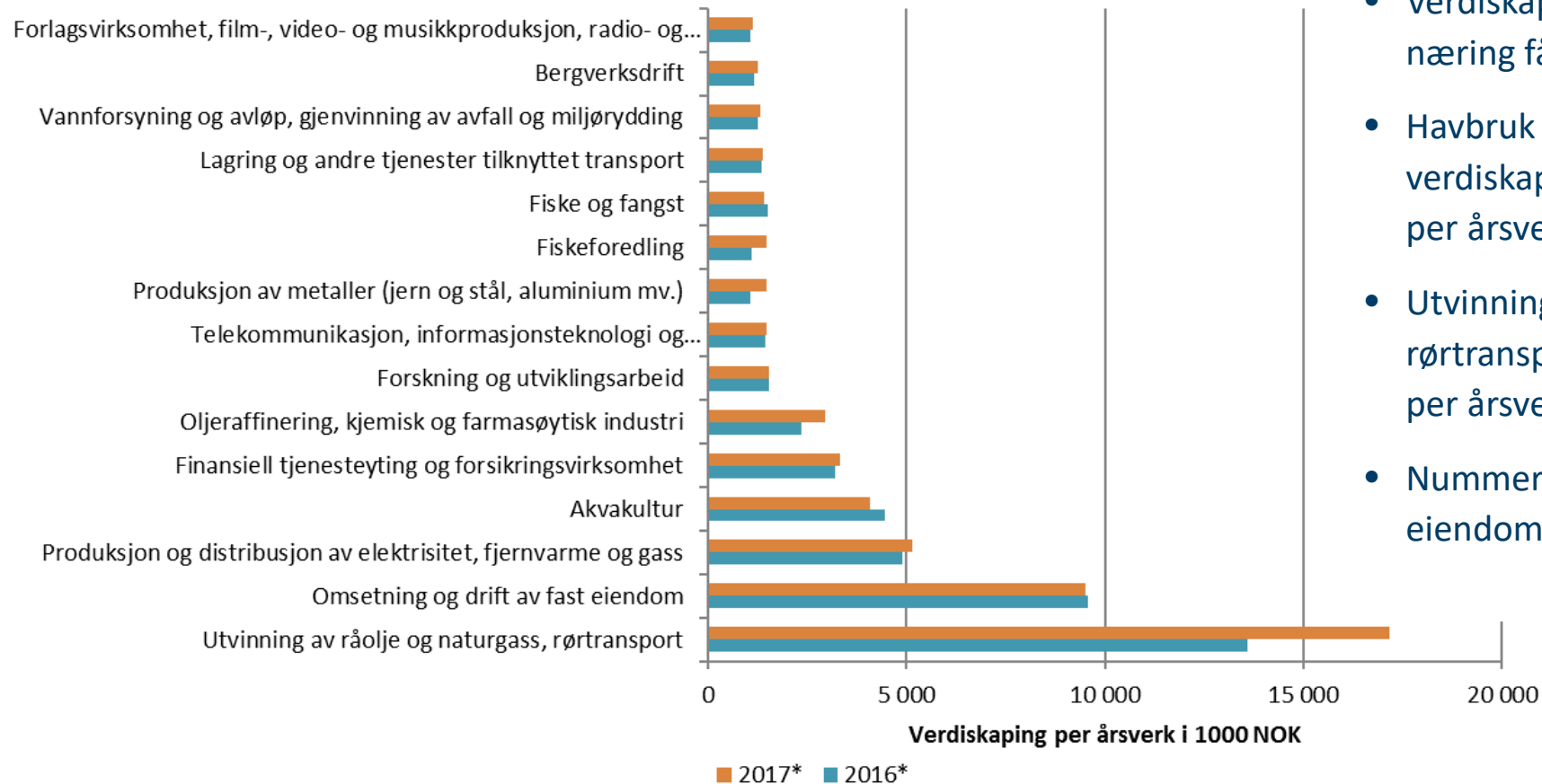
Syssettingen – ringvirkningene blir stadig viktigere

- Den samlede sysselsettingseffekten av havbruksnæringen har steget jevnt over en rekke år.
- Ringvirkningene har stått for det meste av veksten
- Men vi kan se en liten svekkelse av ringvirkningseffektene.
- Totalt genererte havbruksnæringen nær 34 000 årsverk i 2017.

2016 og 2017: Foreløpige tall

Verdiskaping per årsverk

- Verdiskaping per årsverk viser hvor mye en næring får ut av faktoren arbeidskraft.
- Havbruk hadde i 2017 landets 4. største verdiskaping per årsverk med om lag 4 mill kr per årsverk
- Utvinning av olje og naturgass, samt rørtransport var størst med om lag 17 mill kr per årsverk.
- Nummer to var Omsetning og drift av fast eiendom med over 9 mill kr per årsverk.

Teknologi- og serviceleverandørene til sjømatnæringen

- Står for en stor del av verdiskapingen - ringvirkningene
- Vi har sett spesielt på norske teknologi- og serviceleverandører til sjømatnæringen:
 - De "klassiske" leverandørene
 - Leverandørene som leverer kun en del av sine leveranser til sjømatnæringen – også til petroleum og maritime næringer - både nye og gamle i denne kategorien
 - Leverandører til næringslivet generelt
 - Og førselskapene
- Grossistledet, detaljhandel, kommunal og statlig forvaltning/tjenesteyting er ikke med

Database med over 800 leverandører

- både til havbruk og fiskeri

Verdikjede	Kategori i databasen	Oversikt over leverandører presentert i rapporten	
Fiskeflåten	Fiskefartøy, bygging	Utstyr til fiske, inklusive leteteknologi	
	Teknologi, fartøy, kraner o.l		
	Service og vedlikehold	Utstyr til fiske- og havbruksfartøy	
	Teknologi til fiske, redskap		
	Teknologi til fartøy, leteteknologi	Design til fiske- og havbruksfartøy	
	Teknologi til ombordproduksjon (teknisk)		
	Teknologi, emballasje/pakking	Verft og sliper for bygging og service av fiske- og havbruksfartøy	
	IT-løsninger / IT-tjenester til fartøy		
Havbruk	Rådgiving, sertifisering, finansiering, FoU	Utstyr til sjøbasert havbruk	
	Teknologi til sjøbasert havbruk		
	Teknologi til lukket havbruk	Utstyr til landbasert havbruk	
	Teknologi til fiskehelse og hygiene, inkl. lus		
	Service og vedlikehold	Fiskehelse og miljøovervåking til havbruk	
	Fartøy, arbeidsbåter og flåter		
	Fartøy, brønnbåter	Brønnbåt- og servicebåttjenester til havbruksnæringen	
	Service og vedlikehold		
	Brønnbåt- og servicebåttjenester	Utstyr til slaktning, prosessering og ombordproduksjon	
	IT-løsninger / IT-tjenester til havbruk		
	Rådgiving, sertifisering, finansiering, FoU	Emballasje til slaktning, prosessering og ombordproduksjon	
	Fiskehelse- og hygienetjenester		
	Miljøovervåking, miljøsertifisering	IT-løsninger og IT-tjenester til sjømatnæringen	
	Teknologi til slaktning og prosessering		
	Fiskeindustri	Emballasje/pakking, inkl. utstyr	Rådgiving, sertifisering og FoU til sjømatnæringen
		Service og vedlikehold	
IT-løsninger / IT-tjenester til fiskeindustri		Finans- og forsikringstjenester til sjømatnæringen	
Rådgiving, sertifisering, FoU			
Fôr	Produsenter av fôr	Leverandører av fôr til havbruksnæringen	

15 kategorier – oversikt selskaper

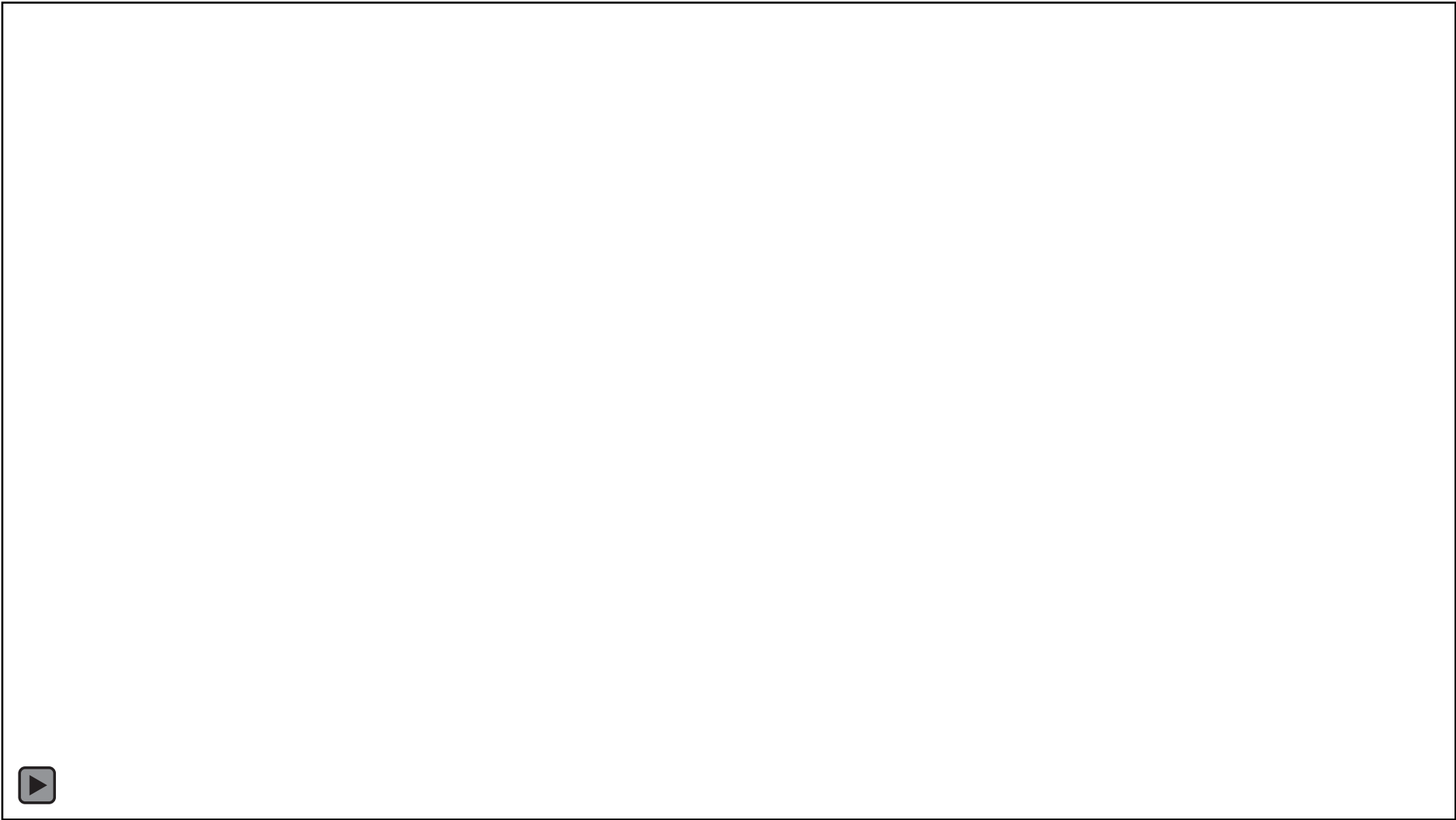
Virksomhet	Fylke	Virksomhet	Fylke
Aanderaa Data Instruments AS	Hordaland	Mørenot Vevang AS	MR
AS Fiskevegn	SFj	Nofi Tromsø AS	Troms
Best Fishing Gear AS	SFj	Offshore Trawl & Supply AS	MR
Egersund Herøy AS	MR	Polyform AS	MR
Egersund Trål AS	Rogaland	Raymarine Norge AS	Østfold
Frøystad AS	MR	Scanmar AS	Vestfo
Furuno Norge AS	MR	Scantrol AS	Horda
Kongsberg Maritime Engineering AS	Vestfold	Selstad AS	SFj
Mustad Autoline AS	Oppland	Selstad AS avd Salg Svovlær	Nord
Mustad Havservice AS	MR	Skipper Electronics AS	Oslo
Myre Redskapsentral AS	Nordland	Vonin Refa AS	Troms
Mørenot Austevoll AS	Hordaland	Vonin Refa AS	Nor
Mørenot Fishery AS	MR	VSK Fiskeredskaper AS	Troms
Mørenot Hammerfest AS	Finnmark	Værlandet Fiskeredskap AS	SFj
Mørenot Radøy AS	Hordaland	Åkrehamn Trålbøteri AS	Rogaland

Virksomhet	Fylke	Virksomhet	Fylke
AB Volvo Penta	Akershus	Nordox AS	Oslo
Alfa Laval Nordic AS	Akershus	Normatic AS	SFj
Bertel O Steen Teknikk AS	Hordaland	Optimar AS	MR
Brunvoll AS	MR	Otto Olsen AS	Akershus
Carl Stahl AS	Hordaland	Palfinger Norge AS	Akershus
Elpro Group AS	S-Trøndelag	PG Flow Solutions AS	Akershus
Finnøy Gear & Propeller AS	MR	Pon Power AS	Akershus
Fjordpipe AS	SFj	Rapp Marine AS	Nordland
Gunnebo Anja Industrier AS	Hordaland	Rolls-Royce Marine AS	MR
Halvorsen Power System AS	Rogaland	Servi Ulsteinvik AS	MR
Karmøy Winch AS	Rogaland	Sleipner Motor AS	Østfold
Lofoten Elektro AS	Nordland	Survitec Norway AS	MR
Macgregor Norway AS	Aust-Agder	Team Tec AS	Aust-Agder
MB Hydraulikk	Vest-Agder		
Nogva Motorfi	Hordaland		

Virksomhet	Fylke
Biomar AS	S-Nordland
- Biomar House	S-Trøndelag
- Fabrikk Karmøy	Rogaland
- Biomar Frøya	S-Trøndelag
- Biomar Rørvik	N-Trøndelag
- Fabrikk Myre	Nordland
EWOS AS	Hordaland
- EWOS Innovation Dirdal	Rogaland
- EWOS Innovation Lønningdal	Hordaland
- Fabrikk Florø	SFj
- Fabrikk Halså	Nordland
- Fabrikk Bergneset	Troms
Marine Harvest Fish Feed AS	Hordaland
- Fabrikk Valsneset	S-Trøndelag
Polarfeed	Nordland
- Fabrikk Øksfjord	Finnmark
Skretting AS	Rogaland
- Skretting Aquaculture Research Centre	Rogaland
- Lerang Research Centre	Rogaland
- Fabrikk Stavanger	Rogaland
- Fabrikk Averøy	MR
- Fabrikk Stokmarknes	Nordland
C-Feed AS	S-Trøndelag
- Produksjon Vanvikan	N-Trøndelag
Planktonic AS	S-Trøndelag

Virksomhet	Fylke	Virksomhet	Fylke
AKVA group ASA	Rogaland	Mørenot Vevang AS	MR
Aqualine AS	S-Trøndelag	Nordox AS	Oslo
Argon Elektro AS	S-Trøndelag	Normatic AS	SFj
Betten Maskinstasjon AS	MR	Norwegian Weather Protection	MR
Bjørdal Industrier AS	MR	Optimar AS	Oslo
Botngaard AS	MR	Partner Plast AS	Hordaland
Egersund Net AS	S-Trøndelag	Planly AS	MR
GPA Flow Systems AS	Rogaland	Polyform AS	MR
Gunnebo Anja Industrier AS	Akershus	Steinsvik AS	MR
Haplast AS	Hordaland	Steinsvik AS avd Kolbeinsvik	MR
Helgeland Plast AS	Troms	Stingray Marine Solutions AS	Rogaland
Highcomp AS	Nordland	Stranda Prolog AS	Hordaland
Løvold AS	Rogaland	Trygg (Nysted Kjetting AS)	Oslo
Marine Construction AS	Nordland	Viking Life-Saving Equipment Norge AS	MR
Mørenot Aquaculture AS	Hordaland	Vonin Refa AS	Hordaland
Mørenot Karlsund AS	MR	Østerbø Maskin AS	Troms
	Rogaland		SFj

Virksomhet	Fylke	Virksomhet	Fylke
ABB AS	Akershus	Melbu Systems AS	Nordland
AGA AS	Oslo	Optimar AS	MR
Alfa Laval Nordic	Akershus	Prosess Industri LTD AS	S-Trøndelag
Alfsen og Gunderson AS	Oslo	Rupro AS	MR
Argon Elektro AS	S-Trøndelag	Scaleit AS	MR
Baader Norge AS	MR	Siemens AS	Akershus
Bosch Rexroth AS	Østfold	Sperre Industri AS	Oslo
Cflow Fish Handling AS	MR	Still Norge AS	MR
Fronordica AS	MR	Stranda Prolog AS	MR
GEA Norway AS	Oslo	Teknotherm Marine AS	S-Trøndelag
Gunnebo Anja Industrier AS	Hordaland	Therma Industri AS	MR
Hesselberg Truck AS	Oslo	Toyota Material Handling Norway	Østfold
Johnson Controls Norway AS	Oslo	YARA Praxair AS	S-Trøndelag
Kuldeteknikk AS	Troms	YARA Praxair AS avd Luftgassfabrikk Rjukan	MR
Marel Norge AS	MR	Ølve Industrier AS	Hordaland

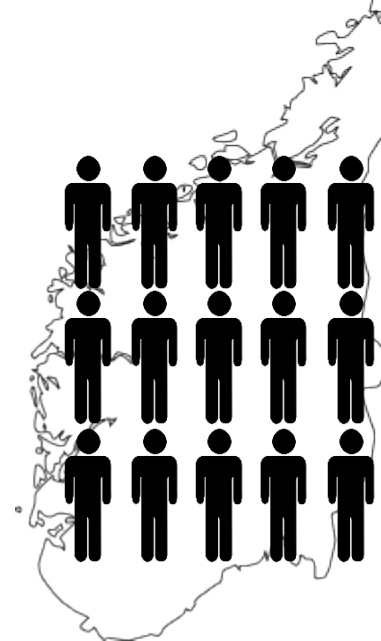
Teknologi- og serviceleverandørenes bidrag - inklusive ringvirkninger

Bidrag til BNP

18,6 mrd kroner

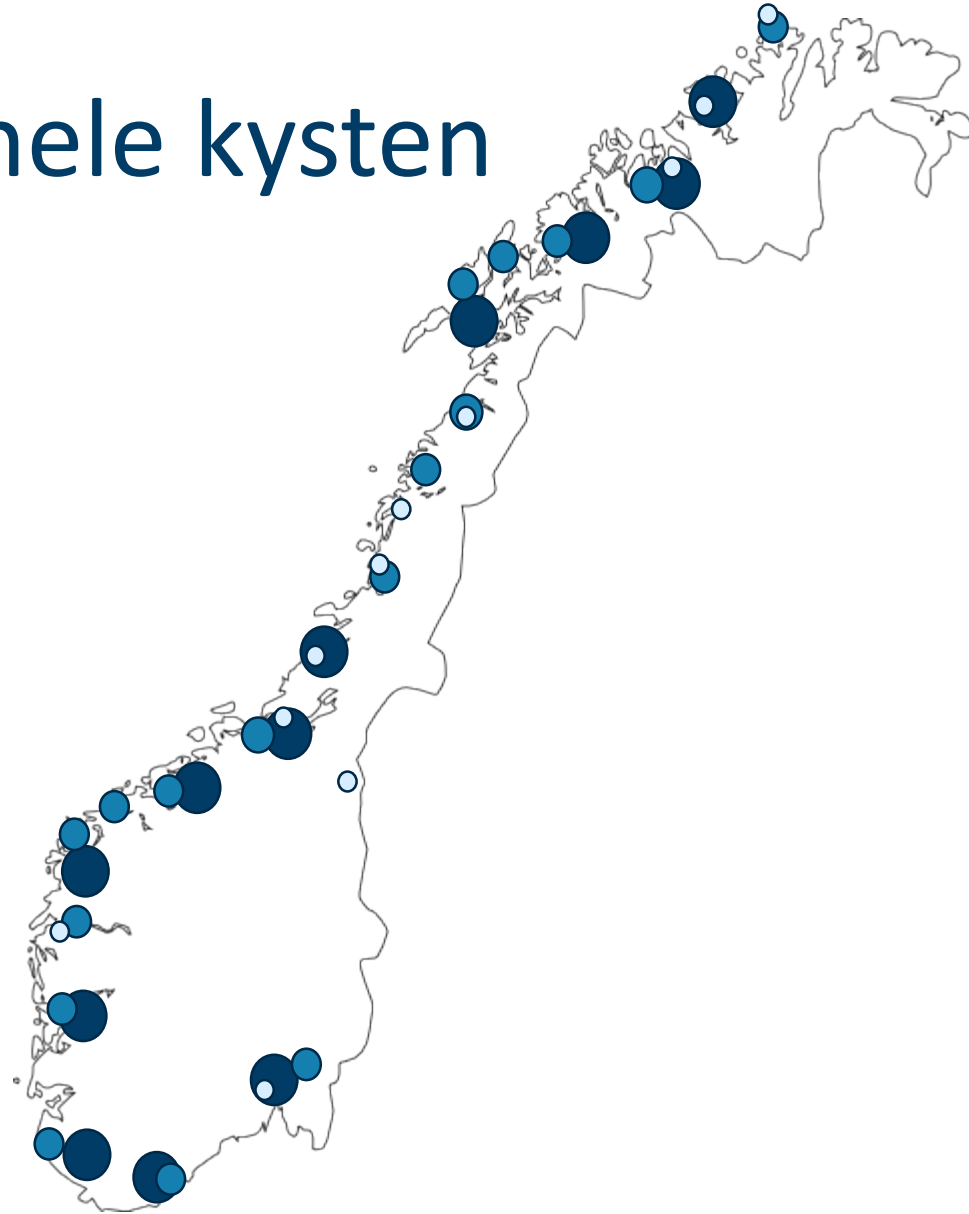
Fôrleverandørene står for 26 %

15 600 årsverk

Skaper verdier langs hele kysten

- Leverandørene fordeler seg langs hele kysten
- Men – det er ulike typer klynger mange steder
- I tillegg – Innlands-Norge og regionen rundt Oslo bidrar med tjenester som IKT, sertifisering og økonomi - men også "hardware"

Noen viktige trekk

"Ledende innovasjoner lages i nært samarbeid mellom våre kunder og FoU"

Utvikling av ny teknologi og tiltak mot lakselus tiltrekker nye leverandører

Behov for kapital til utvikling og internasjonalisering

Mer krevende kunder - store kunder ønsker store leverandører

Det skjer en strukturering mot større leverandører – og gründerbedrifter dukker opp

"Rekruttering av kvalifisert personell er ikke et problem"

Hvorfor gjøre denne typen analyser?

- Vi viser betydningen av sjømatnæringen i økonomiske termer – økende interesse
- Nyttig å sammenligne betydning av en næring med andre næringer
- Beslutningsgrunnlag for å kunne sette retning mht hvilke næringer vi skal satse på i Norge
- Finnes flere andre måter å belyse betydningen på - betydning for bosetting - synlighet av næringen internasjonalt - Norge som eksportnasjon
- Kan utfylle bildet som rene økonomiske analyser gir

Takk for oppmerksomheten!

Analysene som er presentert her er finansiert av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF)

Richardsen m.fl. 2017. Nasjonal betydning av sjømatnæringen.
SINTEF-rapport OC2017 A-105.

Winther m.fl. 2017. Ringvirkningsanalyse for teknologi- og serviceleverandører til sjømatnæringen.
SINTEF-rapport OC2017 A-128.

